

ANY IV HIVERN PREU : 2 francs En Espanya : 30 ptes.	Nº 16 1974	ABONAMENT ORDINARI : UN ANY Estat Francès - Estat Espanyol - Altres Estats 1 Andorra 7 F 100 ptes. 10 francs Abonament de protector : LA VOLUNTAT Canvi d'adreça : 2 F
--	---------------	--

Redacció — Administració
Carrer Sant Mateu, 2
66000 PERPINYA - Tel. 34-80-40
C.C.P. 1-180-43 - MONTPELLIER

Publicitat :
Agència Havas
66000 PERPIGNAN
Telèfon : 34-84-61

EDITORIAL

Lletra oberta...

En el nostre darrer número ens fèiem l'eco, a través de la lletra d'un lector, de la dificultat que molts tenen per poder llegir, normalment, el català que escrivim.

Avui ens hem de fer l'eco d'una altra lletra de lector el qual s'estranya de que la nostra menció d'origen estigui escrita, no en anglès, com és de tradició, sinó que aqueixa menció digui « Printed in Catalonia » (Imprès en Catalunya).

El lector en qüestió, després de manifestar la seva sorpresa, continua:

« Or, à ma connaissance, « la Catalogne » se situe de l'autre côté des Pyrénées, entre l'Aragon et la région de Valence.

« On m'a toujours appris que notre pays s'appelait Roussillon et faisait, actuellement partie de la France.

« Si « Terres Catalanes » était imprimé à Barcelone, la mention « Printed in Catalonia », pourrait se justifier, mais pas dans le cas présent, si c'est l'imprimerie du Canigou (de Perpignan) qui l'édite.

« Le Roussillon fait partie des « Terres Catalanes », tout comme Valence et les Baléares. Il ne viendrait pas à l'idée des habitants de ces deux régions de les débaptiser pour les nommer Catalogne.

« La Suisse romande, la Wallonie, le Canada, sont des pays de langue française. Ce n'est pas pour ça qu'on les appelle « France ».

« Quels que soient les sentiments que vous puissiez éprouver, il me semble que la mention « Printed in Catalonia » est fautive et que c'est une erreur qu'il faudrait réparer ».

Com sigui que el senyor J.M. no és l'únic a sofrir els inconvenients del confusionisme creat, creiem útil de respondre-li com si féssim una lletra oberta.

Imprimir « Printed in Catalonia » és perfectament normal en totes les terres catalanes, tant d'ençà com d'enllà del Pirineu: fins i tot a València i a les illes Balears, si tenim en compte que era així en els temps de la confederació catalano-aragonesa. Precisament, en el nostre darrer número, pàgina 7, quarta columna, un doctor valencià ens ho recordava dient: « Jo sóc nascut a Benaguasil, poble de València, però dic, com el nostre gran poeta, Ausiàs March, que « sóc Català de València. »

Doncs, és una error, volguda i entretinguda pels que tenien, i tenen, interès en que fos així, de creure que Catalunya comença a l'altre costat del Pirineu.

Pels mateixos motius, ens ensenyen que les comarques catalanes de França era el Rosselló. Aquesta injusta apel·lació prengué forma per fer-nos oblidar la nostra nacionalitat catalana. Fou doblement injusta perquè, primerament, el Rosselló és, només, una de les cinc comarques catalanes de França: Rosselló, Cerdanya, Conflent, Vallespir i Capcir; sis, inclús, amb les Fenolledes (i d'altres comarques veïnes, avui occitanitzades), si remontem al tractat de Corbeil. Nomenar-les, per conseqüent, Rosselló únicament, és fer acte d'absorció de les altres en profit d'aqueixa; és despersonalitzar les altres, és vassallar-les.

(segueix pàgina 2)

JA, MIL ANYS HAN PASSAT AL PEU DEL CANIGO...! O LES CURIOSOS I ESTRANYES COINCIDENCIES DE DATES, DE FETS HISTÒRICS IMPORTANTS, DE LA HISTÒRIA DEL ROSSELLO

per Josep DELONCLE

El mil·lenni de l'abadia de Sant Miquel de Cuixà és, per tots, un temps de reflexió, puix que és, també, l'any de la reconciliació... temps de « reconciliació »... de la qual tenim tots tanta necessitat, no solament amb nosaltres mateixos sinó també dins el nostre ambient personal, cara als germans qu'ens envolten que debem perdonar i estimar.

Aquest any és també un temps de « reflexió » i de « reconciliació » pels vells Estats qu'ens administren... si volen mirar sincerament, a vol d'ocell o fer el bilà positiu o negatiu de la gestió dels pobles que l'atzar de la història els hi ha confiat.

Per a nosaltres, Catalans, els vells Estats que ens interessen més particularment són: l'Estat Francès i l'Estat Espanyol, nascuts un i l'altre del incommensurable orgull dels Borbons de França i d'Espanya... Tenen, l'un i l'altre, gairebé una història similar. Han practicat, l'un i l'altre, dins llargs períodes de llur història, una política de violència i d'expansió territorial. Tot això ha fracassat: Per Espanya s'és acabat a Cuba i per França s'és arribat a Dien Bien Phu i pel retorn dels Francescos d'Argèlia.

Es cert que, sense donar-se compte, si el « Rei Sol » deia: « L'Estat c'est moi » la República francesa li ha respost amb la mateixa error bàsica: « La France une et indivisible »... l'un i l'altre han constituït un « imperi orgullós ». Però tot això ha fracassat al mitg de molts sofriments i angústies pels tots els pobles concernits.

Potser que, en aquest moment on l'Estat francès ve de reunir els diputats a Versalles... dins aquest mateix palau on se varen reunir en 1789 els « Etats Généraux »... potser qu'hauria tingut de reunir-les... no dins aquest orgullós castell, fundat per aquest « Rei Sol » paranoic, que portava dins el seu cap el verí de la Revolució francesa... però dins el nostre vell barri Sant Jaume de Perpinyà, construït, amb la seva església del segle XII, per en Jaume, el Conqueridor que foragità els Arabs del País Valencià i de Majorca i que, al final de tot, el geni francès ha transformat en « souk arab ». No era la pena, indiscutiblement, d'anar tan lluny, de tenir « una escola colonial » per a ensenyar com colonitzar els altres i de fer tantes guerres...

Si considerem la història del Rosselló, a vol d'ocell, sense de cap manera, volguer fer obra de cabalista, és cert que moltes coincidències de dates lligades amb fets històrics importants de la història del nostre Rosselló vinculat, com Ripoll, amb la història de la Catalunya vella, criden la nostra atenció i la nostra reflexió:

1965: A TOLUGES (ROSSELLO), COMMEMORACIÓ DE LA PAU I TREVA DEL SENYOR (1065-1965).

En aquest any del mil·lenni de Cuixà, en aquest any on s'alça, al peu del Canigó, com una flama, sempre present i vivent, la gran figura de proa: el gran abat Oliba, iniciador de la « Pau i Treva del Senyor », de l'assemblea de Toluges, origen de les nostres Corts de Catalunya, primer parlament europeu. Corts presidides pels nostres reis catalans, que eren « reis republicans »... Reis veritablement al servei de llur poble... reis humils, que mai no haurien iniciat el naixement d'una llibertat amb els peus dins la sang...

Considerem el que ha passat, d'intim, de discret, podríem dir, en el moment dels 900 anys on a Toluges, al Rosselló, s'han celebrat, per primera vegada en 1965, les festes dels 900 anys de la primera assemblea de Toluges, és a dir: « la Pau i Treva del Senyor » (1065-1965).

A Toluges, precisament, al final del segle XIX, s'és aixecat, no molt lluny del campanar romànic (que simbolitza el veritable esperit del « DEU AMOR » que dona ordre, perquè és amor)... un campanar làic! Una part important de la « bona gent » de Toluges, al final de tot, no creia més amb el « DEU-ORDRE » d'en Lluís XIV: aquest monarca ha creat en aquest moment en el Rosselló l'església d'Estat... ha creat una confusió... amb totes les seves conseqüències greus.

A Toluges en 1965, en el moment mateix de la commemoració dels 900 anys de la Pau i Treva, el senyor batlle, se diu: « Abelanet ». Reconstruïu amb amor, ell que no és catòlic, i és el seu dret absolut, l'església de l'abat Oliba. El rector d'aquesta mateixa parròquia, se diu, també, « Abelanet », tal com el batlle. L'un i l'altre no són parents. Però el dia mateix de la commemoració, el campanar làic i el campanar de l'església, han, junts simbòlicament, repicat les campanes.

(segueix pàgina 2)

No manqueu pas de visitar

La Casa Pairal

Museu català d'arts i tradicions populars

El Castellet

Perpinyà

Així, el més simplement, el més naturalment del món, aquest dia, és fonia, en una mateixa ànima, l'esperit laic i el veritable esperit cristià del «Deu-Amor» de l'abat Oliba, que havia presidit, 900 anys abans, en aquest vilatge mateix, al naixement de la Pau i Treva del Senyor... «Deu-Amor» veritable esperit cristià que l'Església d'Estat dels Borbons de França i d'Espanya han sortit del cor del nostre poble i han negat dins la confusió... Això, a tal punt, que es pot escriure, sense cap dubte, que si les abadies de Sant Martí del Canigó i de Sant Miquel de Guixà han estat desenrocades, materialment, durant la tempesta revolucionària del 1789, no era res més que la conseqüència del mal esperit d'aquest Reisol que preténia ésser el «llotinent general de Déu sobre la Terra» i que volia fer creure que: «servint la seva política se servia la voluntat de Déu».

La mala monarquia, orgullosa, dels Reis de França, ha donat el naixement d'una falsa llibertat en 1789, que tenia horrorosament els seus dits la sang i, al final de tot, el naixement de l'epifenomen Napoleó que era francès de «15 dies» i que ha tingut necessitat de posar-se ell mateix la corona d'emperador en el seu cap, perquè ningú no ha volgut posar-li... Així s'és plaçat, ell mateix, al cim del monolit piramidal de l'Estat francès, del qual, pel seu centralisme sofriu encara avui...

1965 : TRADUCCIO EN CATALA DEL LLIBRE MENTIDER D'EN PERE DE MARCA, ARQUEBISBE DE PARIS, CONDEMNAT PER ROMA PER GAL·LICANISME.

Simple coincidència, diran alguns, però el llibre mentider, el «Marca Hispànica» d'en Pere de Marca, arquebisbe de París, al final de la seva vida, condemnat per Roma per gal·licanisme, per la seva obra: «Sacerdotii et Imperii». El «Marca Hispànica», ha estat conservat en llatí, molt finament, durant tres segles, pel govern francès, a quatre o cinc

exemplars en el Rosselló, i ha estat traduït per Joaquim Icard i publicat a Barcelona en 1965, a la llibreria Joseph Sala i Badal.

Aquest llibre mentider, que ha presidit, en 1659, a l'illa dels «Faisans» i en 1660, a Ceret, la divisió del nostre poble, és indigne d'un home de Déu i conforme a l'esperit del «Deu-ordre» d'en Lluís XIV. Indigne perquè es parla de tot menys dels Catalans, directament interessats. Ni tampoc de la divisió i de la separació que ha estat imposada després, al poble català, per la força i les tortures dins el Castellet.

1965 : ELS FILLETS DE L'ABAT OLIBA... ELS MONJOS CATALANS DE MONTSERRAT, DESPRES DE MOLTS SEGLES D'ABSENCIA, TORNEJEN A LLUR ABADIA DE SANT MIQUEL DE GUIXÀ.

...Simple coincidència diran alguns: molt bé! però en 1965 els «Fillets de l'abat Oliba», els monjos Catalans de l'abadia de Montserrat han arribat dins l'abadia de Guixà, tot just els manjats necessaris per a preparar i celebrar les festes del milenari, de l'«Deu-ordre» d'en Lluís XIV, sinó per a preparar les festes de l'«Deu-amor»... D'aquest «Deu-amor», que predicava l'abat Oliba.

Podríem resumir aquestes tres coincidències, intervingudes, discretament en 1965 dins la història del Rosselló per aquest signe curiosament i fortuïtament imprès sobre el missal romà, publicat a Montserrat en 1965:

Com si les agulles del temps giresin a l'inrevés del rellotge. Aleshores, poseu al cim d'aquest rellotge, o més aviat d'aquest signe, la frase orgullosa de Lluís XIV (que encontreu, molt curiosament, a Montpeller sobre la placa del Peyrou, de la nostra falsa capital regional, que ens ha estat imposada sense cap consultació popular): «Jo sóc el llotinent de Déu sobre la Terra!». Molt discretament a la cerimònia del foc nou del dissabte de glòria a la pàgina 511, podreu llegir aquesta frase carregada

d'un sentit molt profund: «Déu, mestre absolut de tota cosa a Tu són els segles, a Tu són el temps, a Tu és la glòria i la sobania en tots els segles — Amen»...

1972 : «LES CAHIERS DE DOLEANCES» DEL ROSSELLO, DESAPAREGUTS DE L'ARXIU DEPARTAMENTAL EN 1789... REAPAREIXEN EN 1972.

En 1972, tal com ens ho indica el catàleg de l'exposició sobre la Revolució francesa i el Rosselló — Palau dels Congressos de Perpinyà — Novembre del 1972 - Març 1973 — pag. 14 — llegim:

«Les cahiers de doléances du Roussillon avaient été égarés depuis leur rédaction en 1789, ils ont été retrouvés en 1972 aux Archives départementales».

Aquests quaderns potser molestaven la política jacobina francesa.

Lluçà, secretari general de l'ordre de la noblesa havia recordat al rei de França, Lluís XIV, que la paraula donada als Catalans, en 1641, al tractat de Peronne, reconduït, en 1659, al tractat dels Pirineus, mai no havia estat complida.

Lluçà, batlle de Perpinyà en 1792, morí en desgràcia a París, obligat d'enverinar-se per no passar a la guillotina...

1972 : EL BATLLE DE SANT JOAN DE LUZ, ENS DECLARA, EL 27 DE SETEMBRE, QUE L'ILLA DE L'HOSPITAL, ES ANOMENADA DELS «FAISANS» DESPRES DEL PASSATGE DELS PLENIPOTENCIARIS EN 1659.

1972, el batlle de Sant Joan de Luz, el 24 de setembre ens ha declarat: «L'illa de l'Hôpital» és anomenada «dels Faisans» després el passatge dels plenipotenciaris francesos i espanyols en aquesta mateixa illa. Aquesta declaració, ha estat feta a la televisió a l'ocasió de l'emissió «Camion-stop»...

(a seguir)

Josep

DELONCLE

APOTECARI

Carrer d'en Lluçà, 2

PERPINYÀ

EL PARTIT FEDERALISTA EUROPEU DE CATALUNYA AL CONGRES DE GINEBRA

L'assemblea general del Partit federalista europeu va tenir lloc els 16 i 17 de novembre a Ginebra.

Les intervencions dels Catalans Grau i Gensane foren remarcables i remarcades.

El Sr. Gilbert Grau, president del Partit federalista europeu de Catalunya exposà el rol assignat a Catalunya-Nord dins de la conjectura política actual, per subratllar les realitats comunes a Catalunya-Nord i Catalunya-Sud: una mateixa llengua, una mateixa història, geografia, clima, economia, etc.

L'orador féu remarcar l'empobriment de Catalunya-Nord, trencada dels illgams econòmics amb Catalunya-Sud i deixada de la mà de Déu pel centralisme parisienc, llunyà i estirilitzador.

El Sr. Grau invità el P.F.E. a prendre plenament consciència del fet global català, insistint sobre l'aport cultural extraordinari de Catalunya a Europa.

El Sr. Gensane sensibilitzà els congressistes amb l'esclatant demostració que féu del fet que Europa està composta d'un mosaic de comunitats ètniques, cadascuna marcada per una especificitat particular. És aquesta diversitat que ens fa dir, a «Terres Catalanes», que volem la unitat d'Europa dins la seva gran varietat.

A la fi de totes les intervencions fou establert un programa europeu de creació d'un Estat federal per tota Europa, dins del qual cada família ètnica pugui organitzar-se i desenvolupar-se sense cap mena d'imposició cultural, lingüística, política, militar, econòmica, etc.

LE MOIS CATALAN

Tel est le titre (proportions typographiques respectées) du mensuel qui a fait son apparition à Perpignan pendant le trimestre écoulé.

Pas une seule ligne, pas un seul mot écrit en catalan.

Regrettable conception du journalisme local à cette époque où tous les peuples, tous les hommes conscients de leur temps, reviennent aux sources pures des ethnies.

Il est vrai que tous les noms du comité de rédaction ne sont pas authentiquement catalans. Raison de plus puisqu'il y en a — parmi eux — qui ont des problèmes similaires aux nôtres dans leur ethnies d'origine. De plus, même n'étant pas Catalans d'origine, il y en a qui le sont devenus d'adoption depuis «longues années».

Enfin, du point de vue information, rien qui puisse paraître comme étant, sinon original, du moins bien adapté aux sources et besoins des Nord-Catalans.

Bref, un sommaire à ne porter ombre à personne, même à ceux qui n'ont pas de personnalité. Tout ce qui y est publié pourrait, très bien, paraître dans «L'Indépendant». En effet, notre quotidien qui, lui, n'ignore pas la réalité nord-catalane d'aujourd'hui, possède une diversité de rubriques plus que suffisante pour permettre l'insertion, parfaitement normale, de tout ce que publie «Le Mois Catalan».

cedoc

J. P.

EDITORIAL (suite)

Els Rossellonesos, com tots els Catalans, no són ni Imperialisistes ni confusionistes; no són ells qui inventaren aquella denominació general: els l'imposaren. Són molts, ja, els Rossellonesos que l'han rebutjada i empen, cada dia més, el terme de Catalunya-Nord per designar les comarques catalanes de França. No perquè aquella denominació sigui ideal sinó perquè és més conforme a la realitat.

Els casos de Suïssa francófona, de Valònia i del Canadà són molt diferents del cas dels països catalans. És normal que no se'ls apel·li «France», com diu, molt bé el nostra amable correspondent.

El cas del Canadà és similar al de tots els països americans que parlen anglès, francès, portugués o espanyol: són llengües d'importació i d'imposició. En quant a Valònia i Suïssa romanda, s'ageix de regions per on el Franc — esdevingut Francès — passà, baixant de Francònia, país d'origen dels Franks, doncs del francès, llengua que ha evolucionat, a través els segles, de la manera brillant i prestigiosa que sabem.

Es curiós el cas dels Francesos: llurs avant-passats són Franks, de Francònia. Successivament van baixant vers el sud i engrandint llur ària territorial i lingüística. Al començament del primer reinat franc, aquella ària era mínima; a poc a poc guanya terreny, anorreat les altres llengües de l'hexàgon, vèries d'elles tot i ésser més velles, més estructurades, més pures, més riques. Emperò, el més curiós és que, en la Francònia d'origen, no resta res de comú amb la França d'avui. (Diguem tot seguit que aquest fenomen no és únic al francès; en podrem parlar en una altra ocasió).

Mants pobles del nord de l'hexàgon, parlant encara francès, són aquí per portar testimoniatge de la devallada franca, esdevinguda francesa, vers el sud.

No som pas contra aquella devallada perquè és un fet real i l'acceptem com a tal; no som pas contra la cultura i llengua franceses (ho hem dit i repetit). Mes, demanem que ens deixin també ésser per la nostra llengua i cultura, per la nostra personalitat i nacionalitat catalanes.

PARLANT CATALA VENIU A VEURE'NS a:

Perpignan-Pneus
pneus neufs toutes marques

17, avenue Marcellin Albert, 17

— PERPIGNAN —

ON NASQUE GUIFRE, EL PILOS?

Els historiadors antics i els divulgadors de llegendarí, referint als orígens de Catalunya, han anat dient i repetint que Guifré, el Pilós, nasqué a Arrià (Conflent) avui dit Rià.

Però això no era possible perquè és ben escassit (per tots els qui, recentment, han investigat en la documentació existent) que el seu pare, Seniofred de Cerdanya, rebé de Carles el Calb, el comtat d'Urgell l'any 834 i els de Barcelona i Girona, amb el marquesat de Gòtia, el 844, on residí fins que hi morí en una revolta, el 848.

Guifré, el Pilós, doncs, hauria nascut o bé al castell de Llivia, que era residència dels comtes de Cerdanya, o bé al castell de la ciutat d'Urgell.

De totes maneres, hi ha una explicació de l'error del Gesta comòtum, que li atribueix el bressol a Arrià: és el fet de que son avi Beló - iniciador del linatge dels comtes carolíngs de Carcassona - fos orlud del Conflent, concretament de la rodalia de Vernet, on hi tenia el feu patrimonial, consignat documentalment.

Els historiadors Raimon d'Abadal (Català del Sud) i Pere Ponsich (Català del Nord) ho han deixat ben establert.

Es tractava d'una família goda, que s'havia refugiat i afincat al Conflent quan es produí l'invasió sarraina.

Esteve ALBERT.

"AFINITATS DEL CATALÀ"

« La Revista Catalana » de Perpinyà ha publicat, en el seu número 23, tercer trimestre del 1974, un excel·lent treball del catedràtic Enric Guiter relatiu a les « Afinitats del català ». És un estudi vast i precís, molt conforme al rigorós mètode científic que l'autor empra en totes les seves recerques.

Hi ha, tanmateix, una conclusió que no compartim: Es quan escriu que les afinitats màximes del català són amb el castellà, doncs abans que amb l'occità o tota altra llengua romànica. Afegeix que « el percentatge de diferències puja fins al 94 % entre Lleucata i Sant Llorenç de la Salanca, 95 % entre Fitor i Salses, 96 % entre Fitor i Sant Llorenç de la Salanca, 95 % entre Fitor i Sant Hipòlit, etc. ».

I l'autor continua: « Un sondatge fet sobre els 70 mapes de l'A.L.P.I. (Atlas linguistique de la Péninsule ibérique) entre el punt castellà de Godelleta i el punt català de Turis ens ha donat 87 % de diferències ».

No contestem, ni molt menys, aquests resultats tan rigorosament menats. Voldríem, solament, fer observar que si han estat obtinguts aplicant el català oficial en ambdós casos, hi ha matèria sinó a rectificació, almenys a reflexió.

En canvi, si apliquem al cas Salanca-Lleucata-Fitor el parlar nord-català al parlar del occità, és segur que el percentatge acusaria un resultat ben diferent.

Evidentment, actuant així s'aplicaria un català deformat, no evolucionat com és, malauradament el nord-català; més com que enfront, en Llenguadoc, la deformació i la inevolució de l'occità és similar, o pitjor encara, el resultat seria vàlid.

En quant al percentatge entre els punts Godelleta i Turis, pel que fa referència a les diferències castellà-català, caldria també veure quin percentatge dona, d'una banda, amb el català i el castellà del començament de segle, o de més en darrera encara i, de l'altra, amb el castellà modern i el català modern, mes aquest esporgat de la gran influència espanyola que ha rebut aquesta última quarantena d'anys.

Pensem, en efecte, que occità, sense influència francesa, i català, sense influència espanyola, són més afins, entre ells, que castellà i català. Pensem, inclús, que en els temps dels nostres primers comtes-reis, no hi havia diferències fonamentals entre l'occità i el català. Fou, probablement, com a conseqüència de la desfeta de Muret que, amb la modificació de la geografia política (expansió mediterrània pels Catalans, anèixi d'Occitània a l'Estat francès), anaren apaxent les condicions que feren naixer i evolucionar separadament les llengües catalana i occitana.

R. B.

El petit llibre de Catalunya-Nord

Les Edicions « La Falc », de Perpinyà, carrer Sant Mateu, nº 4, han publicat « El petit llibre de Catalunya-Nord », de Llorenç Planes, un Nord-Català exiliat fora del país per raons professionals.

S'agix, efectivament, d'un petit llibre, mes molt gran pel seu contingut, car està ple, curall d'interès per tots els Catalans i pels del Nord en particular. Creiem, inclús, que cal llegir-lo i rellegir-lo ja que mai havíem trobat tantes coses, idees, problemes en tan poc espai.

Està, a més a més, ben escrit; sentim, solament, que estigui mal inter-capitalitzat. Volem dir que els capítols de base haguessin guanyat en atracció, en comprensió i, fins i tot, haurien facilitat la recerca i el report, si els intertítols i intercapítols haguessin estat, tipogràficament, més « alrejets ». D'aquesta manera, la lectura, que n'és fàcil i atractiva, en seria encara més i facilitaria la « digestió » de la gran quantitat d'idees i de conceptes que conté.

Pensem que s'ha de reeditar aquest llibret en edició popular i una nova presentació tipogràfica. Profitant d'aquella redició se podran corregir, fàcilment, qualques incorreccions o faltes — especialment d'accentos — que han escapat a l'atenció del corrector.

Al mateix temps, som del parer que se'n podriaprofitar per conservar certes formes nord-catalanes que tots els sud-catalans podran comprendre perfectament. Donem qualques exemples:

— **Qualques**, justament, s'utilitza, literàriament, a Catalunya-Sud, mes, en llengua parlada hom diu, gairebé sempre: **Algun, alguns**, etc. (castellanismes).

— Igualment correix en **buscar**. L'autor ha emprat **buscar** i **cercar**. El primer no és català: és sempre **cercar** que cal emprar. Podríem tornar a usar **querir** (en occità **querre**) en el sentit d'anar a cercar una cosa que no està perduda. Exemple: Anar a **querir** algua a la font. En canvi, cal **cercar** una agulla en un pallier. Els Francesos i els Castellans només tenen un sol verb: **chercher, buscar**. Els Occitans i els Catalans en tenen dos. Els Occitans els usen correntment. Per què nosaltres no en fariem aital?

— Els Espanyols no diferencien, ortogràficament, entre **Espanyol** (nom) i **espanyol** (adjectiu). Els Francesos, els Occitans i els Nord-Catalans fan la diferència. Pensem que és molt millor així. Exemple: Els **Espanyols** varen guanyar la batalla. Els **teixits espanyols** són vius de colors.

— **Francesització** s'hauria d'escriure **francesització**. Hom no diu pas una **francesada** sinó una **francesada**.

— Al nostre entendre, en llengua escrita, no són correctes ni **vinc pas** (Nord-català), ni **no vinc** (Sud-Català). En ambdós casos hi ha omisió d'un negatiu car, en ambdós casos cal emprar la doble negació, com fan els Francesos, que la manllevaren a Occitans i Catalans. Cal escriure, doncs, **no vinc pas**.

— **Normalizat** s'hauria d'escriure **normalitzat**.

— D'acord amb l'autor per emprar **me, te, se** en lloc de **em, et, es** (1). D'acord també per **nin** en lloc de **nen**, que seria un castellanisme derivat de **nene**. D'acord, igualment, per utilitzar més **minyó** i **minyona** (aquest femení, lamentablement corromput a Catalunya-Sud a l'haver-ne fet un sinònim de serventa); mes, emprar també **noi i noia, xic i xica, xiquet** (Els **xiquets** de Valls). En canvi, no emprar **tenes** — **comitat** i **Catigou** perquè són occitanismes passats al parlar nord-català, per la natural relleuada del veïnatge.

(1) Ja hem dit, en aquestes columnes, que la inversió d'aquesta pronom febles és, només, un fet sud-català. Nord-Catalunya, Occitània, França, Espanya no els han invertit. L'origen d'aquesta inversió vindria d'un mal efecte cacofònic. Hom diu, per exemple: A mi **em** sembla bé perquè pareix més correcta que a mi **me** sembla bé. No hi hauria necessitat d'invertir el pronom feble per obtenir el mateix resultat escrivint: A mi'm sembla bé. A tu't sembla bé. Es ço que's diu a la fira.

Quan el pronom feble comença una frase, hi podria haver igualment elisió. Exemple: M'sembla bé, o me sembla bé. Te diré o t'iré quelcom. Se diu o s'iré que no vindran.

Un crit del cor !

Darrerament el professor Gerard Vassalls ha publicat, una sèrie d'articles, en « L'Indépendant » de Perpinyà relatiu a la pervivència de la llengua catalana en Catalunya Nord.

Malgrat ésser un coneixedor profund del català literari o normalitzat, el professor Vassalls decidí d'escriure aquests articles utilitzant el llenguatge vulgar nord-català, a fi de poder millor sensibilitzar els Nord Catalans sus l'angoixós problema de la llengua vernacle i l'avenir en tant que poble català.

Aprovem, enterament, aqueixa forma car l'objectiu principal era de fer-se llegir i comprendre pels Nord Catalans els quals, en llur immensa majoria, no havent mai estudiat el català i parlant-lo cada dia menys, tenen moltes dificultats per llegir-lo i més encara quan està escrit en forma moderna. La ignorància és tal que els més creuen que allò és català espanyol, doncs estranger, doncs estrany per ells.

Com si hi pogués haver un català espanyol i un català francès! Car de català només n'hi ha un el qual, com el francès i tantes altres llengües, s'escriu diferentment de com se parla i, com totes les altres llengües, té varis accents.

Tot ço que té de més diferent l'accent nord-català dels altres accents catalans és degut a la separació estatal, a la cultura oficial diferent oposada i a la gran influència dels mitjans de difusió d'aquelles cultures oficials penetrant per tot, des de l'escola primària, passant per la premsa, cinema, ràdio, televisió, espectacles, llibres, revistes i periòdics de tota mena, etc.

A l'aprovació per la forma emprada pel professor Vassalls, que acabem de fer hi hem d'afegir una gran felicitació pel fons. Mal, en efecte, no s'havien escrit coses en Catalunya Nord que possessin tant en evidència el problema de la nostra alienació. Tot això dit amb arguments irrefutables, amb formes planeres, accessibles, coratjoses.

En aquestes mateixes pàgines analitzem un gran petit llibre escrit per un Nord-Català. Heus-ne aquí un altre en puixança, car és necessari, és urgent que aqueixa sèrie d'articles sigui rellegida en un altre gran petit llibre.

El diccionari bàsic francès-català ha paregut

Està en venda el fruit pacient i erudit de quatre joves nord-catalans, que porta el nom de « Diccionari bàsic francès-català ».

Es un treball que honora llurs autors per la tenacitat, l'esforç i la riquesa del seu contingut.

Hem ja dit, en aquestes columnes, tot el bé que pensem de l'élite capdevantera de la joventut nord-catalana. La paració d'aquesta obra prova que les nostres esperances no eren vanes.

Potser és, inclús, la primera vegada que els autors d'un diccionari siguin minyons tan joves. Evidentment que un del grup ha contribuït més que els altres; sempre és així.

Naturalment que no tot és perfecte, mes és perfecte puix que les errades i altres inatencions podran ésser corregides en una segona edició que el succés d'aquesta primera farà, esperem, pareixer força de pressa.

Quan això sigui, som del parer que els autors podrien aportar certes modificacions:

— En l'intitot, segona línia, diu « Llengua a Rosselló ». Es sovint que hom empra la preposició **a** en lloc de l'article contractat al davant de Rosselló. L'ús de la preposició **a** és correcte per ésser emprat davant de noms geogràfics de països del gènere femení: A França, a Catalunya, etc. Mes, quan aquests noms són masculins, caldria sempre dir **al** Rosselló, al Canada, etc.

— Els autors escriuen tantost ésser tantost ser. Es sabut que ambdues formes són admeses. Mes, potser seria hora de circumscriure l'ús d'aquests dos vocables atribuint a cadascun una acceptació ben determinada. Personalment sempre hem emprat ésser per l'infinítim del verb. Potser caldria emprar **ser** i deixar ésser a l'ús exclusiu del substantiu: el fet d'existir, l'ésser humà, etc.

— En el fons de la pàgina 14 els autors escriuen « no es desenvolupa a través de miralls lingüístics ». Aquest **a través**, admes oficialment, seria, tanmateix, mal ortografiat; penssem que caldria escriure « a través », com **avers**, **revers**, **obvers**, **invers**, **faners**, **millars**, **linars**, etc.

— Trobem molt encertada la posició de « búrsta postal » en lloc de « d'apartat de correus ».

— Hom escriu **text** — **textos**; **perplex** — **perplexos**; **complex** — **complexos**, etc. Al nostre entendre és una mala tendència la generalització de la qual podria frenar-se i escriure: **texte** — **textes**; **perplexe** — **perplexes**; **complexe** — **complexes**, etc.

— Vaivé — vaivens seria millor si hom pogués escriure **va-i-ve** — **va-i-vens**, com ho escriu cap al tard, **déu nos do**, etc. I encara aniria més bé si hi hagués els guionets en tot mot compost de mes de dos vocables: **cap-al-tard**, **déu-nos-do**, etc.

— Castellano-parlants, catalano-parlants els trobem encara pitjors que castellanòfons, catalanòfons, etc.; mes, com que el fet existeix cal bé atribuir-li un nom, el menys lleig.

CONFISERIE
DAUNER

tourrons
fruits
confits
nougats

SES SPÉCIALITÉS CATALANES
ET RÉGIONALES

"expéditions tous pays"

25, Rue de l'Argenterie

PERPIGNAN

Bibliothèque de communication
i Hemeroteca General
CEDOC

Des faux résultats sur des données vraies

Dernièrement (novembre 73), l'Office français de l'opinion publique a réalisé l'enquête : « COMMENT LES FRANÇAIS DE JUGENT ENTRE EUX ? ». Elle a été faite pour le compte de l'hebdomadaire « Le Point » et la station de radiodiffusion « Europe n° 1 ».

Les résultats auxquels aboutit cette enquête sont faux, pour la plupart, parce que les données de base, tout en étant vraies, sont faussées par les conditions de vie de nombre de ceux qui ont été consultés.

En effet, il est faux de dire que les Corsais soient les moins travailleurs, même si les Corsais eux-mêmes en sont plus ou moins convaincus (1).

Disons, tout d'abord, qu'il n'y a pas de peuples travailleurs et de peuples fainéants ; il y a tout simplement, d'une part, des stades d'évolution de peuples — qui ne sont pas parallèles — et, d'autre part, des conditions de vie de peuples.

DES EVOLUTIONS DECALEES

DANS LE TEMPS

Dans le passé historique, l'ensemble des peuples méditerranéens ont fait preuve d'une activité débordante, extraordinaire, alors qu'à la même époque les peuples nordiques brillaient par leur absence dans le cadre de l'activité humaine.

Par la suite, la fébrilité et la civilisation gagna les peuples nordiques où, encore aujourd'hui, leur application le peyoratif fainéant paraît impensable.

Mais rien n'étant éternel, la « fébrilité » septentrionale s'atténua et la « fainéantise » méridionale s'estompéra, elle s'estompée déjà, pour donner passage à de nouveaux stades d'évolution et d'activité, donc, de développement.

Les périodes d'ascendance des peuples entraînent — dans un monde tel que le nôtre, dominé par la soif de la possession et du profit — une propension à la domination. On voit, tout de suite, les conséquences qui attendent les peuples qui sont tombés en décadence ou, simplement, en période de stabilisation ou de régression...

IL N'Y A PAS

DE PEUPLES FAINEANTS

Pour en revenir aux Corsais, ils ne sont pas plus ou moins actifs ou fainéants que les autres. Ils se trouvent, tout simplement, d'une part, dans l'aire des peuples méditerranéens, de très vieille civilisation et, d'autre part, ils vivent, « seulement », sous des conditions qui ne permettent pas l'expansion intensive de l'activité de ses habitants. « Si les Corsais pouvaient, au moins, vivre et s'administrer eux-mêmes sous un régime fédéral ; ne pas être forcés de s'exporter ; disposer d'eux-mêmes, des ressources de leur île et de leur capacité créatrice, il est certain que la prétendue fainéantise corse passerait au domaine de la légende.

L'ANDALOU

LE « CORSE » D'ESPAGNE

Il est un autre peuple qui, en Espagne, a une renommée aussi bien ancrée que les Corsais en France ; c'est le peuple andalou.

Les Andalous ce sont des fainéants à la manière des Corsais et pour des motifs identiques. Mais dès qu'un Andalou vient en France ou simplement dans l'industrieuse Catalogne d'Espagne, il se révèle être un travailleur acharné, car il se sent l'égal du travailleur autochtone et il en perçoit un profit équivalent.

Ce qui est vrai pour la Corse en France et pour l'Andalousie en Espagne, est vrai aussi pour de nombreux autres peuples de l'Etat espagnol, de l'Etat français ou d'autres Etats.

LES « CORSES » D'AILLEURS

Donc, les Nord-Catalans, ou les Languedociens, ne sont pas plus fainéants que les Nordistes sont plus travailleurs.

Les Nord-Catalans — comme les Corsais — font partie de la vieille civilisation européenne depuis plus longtemps que les Nord-Européens. Par ailleurs, les Nord-Catalans n'ayant pas été favorisés par la première révolution industrielle — contrairement aux Nordistes — l'aliénation de leur pays leur a fait manquer la deuxième révolution industrielle.

Si, comme la Corse, la Catalogne-Nord, l'Occitanie et, en général, toutes les ethnies non françaises de la République française, pouvaient disposer d'eux-mêmes, dans le cadre d'un régime fédéral, il n'y aurait pas plus de fainéants dans ces régions de l'hexagone que dans celles dites très travailleuses.

Du même coup disparaîtraient le caractère « renfermé » des Bretons, l'âpreté des Catalans, l'économie des Auvergnats, le tristisme des Lorrains, l'antipathisme des Alsaciens, etc., dont ils sont affubés dans l'enquête de l'OFOP. En effet, sans contrainte individuelle ou collective, administrative ou financière venant d'ailleurs, ces peuples s'épanouiraient suivant leur propre mode, bien à eux. Par la même occasion disparaîtraient ceux qui, toujours d'après l'enquête en question, sont des râleurs, des débrouillards, des vantards, etc. Ce sont là des signes compréhensibles, de mécontentement chez les peuples aliénés, mais hautement condamnationnels quand ces signes apparaissent chez les Parisiens — comme il ressort de l'étude de l'OFOP — car ils dénotent un indice de « race supérieure » par rapport aux « peuplements dits » provinciaux ».

SEUL RESULTAT REEL

Enfin, la conclusion de l'enquête nous donne la voie future : le fédéralisme. C'est là la grande vérité qui s'en dégage. Elle révèle, en effet, « LA FORCE DE L'IMAGE DE CHAQUE TEMPERAMENT REGIONAL » démontrant que la France ne peut s'épanouir qu'avec un régime à structure fédérale.

Georges PUJOL.

(1) Nous avons déjà publié dans ces colonnes qu'il est plus facile de dominer un peuple si celui-ci est déjà conditionné, donc con vaincu de son infériorité.

BENVINGUDA A

"POBLE ANDORRA"

Un esdeveniment importantíssim s'ha produït entre dues parucions del nostre període: La naixença del primer quodil·lià escrit enterament en català des del 1938.

Aquest esdeveniment ha viat llum a Andorra, país on, com sabem, la llengua oficial no ha deixat mai d'ésser la catalana.

Ens felicitem d'aquesta naixença i felicitem, molt efusivament, els que l'han feta possible.

Hi ha, tanmateix, per nosaltres, una ombra que enterboleix tan feliç, iniciativa i tota la suma enorme d'esforços que ha calgut fer per portar-la a terme:

Dels del començament (número 2) hi ha havut una fallada al principi de diari d'informació, passant, quasi, de l'informació a l'adulació, a l'homenatge descarat. Ens volem referir a l'informació sus el 82^è aniversari del general Franco.

Aquest aniversari era, efectivament, una informació, mes no hi havia necessitat d'afegir-hi que « segueix, amb extraordinària habilitat, al front de la política (sic) espanyola, que ha portat, amb pels ferm, des de l'any 1936, any de l'Alcament, fins aquests dies, en un extraordinari període de la història d'Espanya ».

La cosa hauria pogut passar, a penes, si el general Franco fos copríncep d'Andorra. Mes, els Andorrans saben, més que tothom, que ni el general Franco ni cap autoritat estatal espanyola, no té res a veure amb el Principat d'Andorra. L'únic que té a veure és el bisbat d'Urgell ; és, doncs, l'Església, no l'Estat.

D'ANDORRA ESTANT

ANDORRANITZACIO I DESANDORRANITZACIO

En Josep, el periodista, aixecà el dit per a prendre la paraula:

Fins ara no he sentit parlar més que d'« andorranització », amb més o menys d'entusiasme, amb més o menys de lògica. Però del que no he sentit parlar, almenys en termes concrets, ha estat de la « desandorranització », com en vam tenir l'ocasió ahir els qui érem a l'Hostal de l'Os.

—La « desandorranització » és el perill més greu que amenaça el Principat —deia en Benlliure.

En Junyent, el professor, abaixà el cap per tal d'espolsar el cigar sobre el cendrer.

—Es el problema de més volum amb el qual haurà d'encarar-se el País, com més aviat millor. La invasió és constant i aquesta « desandorranització » no solament invadeix el camp lingüístic i cultural, sinó que amenaça amb engolir els ens ètnics i espirituals. El fenomen registrat a les zones industrials de la Vella Catalunya són un pallid miratge al costat del que es produeix aquí.

En aquest punt, intervingué en Gispert, l'home de calaix. Va dir:

—Jo, personalment, confesso que sóc escèptic. El metabolisme només és possible quan hi ha equivalències entre elements susceptibles d'assimilació. La desproporció oposa un 20 a un 80 per cent.

—Dels escèptics no hi ha res escrit, si exceptuem Diògenes el Cínic i els seus Gossets —digué en Benlliure. El que cal és començar l'andorranització com més aviat millor, car l'operació caldrà fer-la per etapes i per sectors. El punt inicial, el punt de partida, és cert, haurà de ser l'assimilació del llenguatge.

En Junyent es netejà la gorja i deixà caure el seu dòol.

—A l'escola, la gramàtica farà la seva labor de sedimentació, però al carrer, entre les multituds fretuoses, l'agent més adient per a complir la delicada missió ha de ser precisament la premsa diària.

La CATALANA del PETROLI

Carrer de la Muralla
POLLESTRES Tel. 36.70.46

Treball acurat

Escurament - Neteja Entretien Despanatge

de xemeneies, calderes i instal·lacions de calefacció central amb material i personal especialitzat

A França la cosa és diferent: és, efectivament, l'Estat francès qui té a veure en el Principat d'Andorra, i això com a conseqüència de successives successions d'heretatges: Comtat de Foix, principat d'origen, a la Casa de Bearn, gràcies a Enric de Bearn, esdevingut Enric IV de França, a l'Estat francès. Doncs, des d'Enric IV, tots els caps d'Estat francesos esdevenen, automàticament, coprínceps d'Andorra.

J. P.

—El nostre diari és l'únic que apareix en llengua catalana al llarg i ample de tots els països catalans, poblats per uns 8 milions d'habitants. És un privilegi transcendent i no menys transcendent és la missió i la tasca que ha de realitzar. La premsa diària, en podem estar segurs, serà l'instrument més eficaç per a la catalanització de les multituds heterodoxes, i multicolors encabides en les nostres Valls, i ho farà d'una manera gradual i imperceptible.

En Benlliure comentà:

—L'altre dia un polític francès anunciava que « entre més d'un milió d'obers estrangers emigrats a França, a 8.000 segueixen cursos d'alfabetització, quan el nombre dels qui ho demanen sobrepassa el mig milió ». Naturalment, la gramàtica que hom ensenya a aquests obrers estrangers és la francesa...

En Gispert, tot d'una, el va interrompre:

—Mireu! Està nevant!

Ens vam acostar tots a la finestra. La nit quia per moments. Un núvol amb fesomia de tauró havia devorat els cims dels Pessons. Sobre la foscor de les pinèdes, la neu llagimejava dolçament.

Abaix, a Andorra, deu ploure, ara —observava en Josep.

La veu greu i pensativa d'en Junyent es féu sentir en la penombra.

—Això, em recorda un vespre de l'any 1944, al Pas de la Casa. El burg es reduïa en aquells temps a quatre barraques de fusta, arraulides vora el « Poste de Police » francès, ocupat pels alemanys. Un home mort feia sobre la neu, a dues passes del llindar de la barraca, una passa de les dotze botes, hitlerianes.

«—Qui l'ha caçat —preguntà una veu, en alemany, com si es tractés d'un porc senglar.

—Hans Herber.

—Qui és?

—Sembla espanyol.

Les volves queien dins de la boca oberta de l'home mort, ajegut sobre la neu.

Rememoració General
Miquel LLADO.

au grenat

les plus beaux bijoux

LAVIOSE

Artisans spécialisés de père en fils

4, rue Maréchal Foch

PERPIGNAN

Tél. 61.01.60

Conéixer el País⁽²⁾

Ser sofert, no és pas una mala condició, sobretot si això respon a una tàctica circumstancial més que no pas a una més o menys velada deixadesa. I entre les coses que constitueixen el nostre sofriment, no totes provenen d'agents exteriors a nosaltres.

De fet, la nostra capacitat d'aguant, posada a prova, com qui diu, indefinidament, fa pensar massa sovint en una característica innata de la nostra personalitat. Perquè, no deixant de banda fantasies estructurals o utopies de bon coure, pel sol fet d'estar de moda, supeditem el nostre ésser, que no interessa de debò ningú més que a nosaltres, a resolucions que distreuen les nostres energies d'allò que hauria de ser la nostra primera i principal preocupació.

I això, mal que no ho sembli, agreuja el nostre sofriment, ja que n'assegura la continuïtat en mans d'aquells que, tard o d'hora, pretenen beneficiar-se hàbilment de les nostres inquietuds més o menys manifestes, en profit de la seva causa, tan absorbent i aclaparadora com la nostra realitat.

Però una altra de les coses que ens afeixuguen, tant si com no, és la poca perspectiva — i això és fonamental — amb que contemplem normalment el nostre cas. Perquè ben sovint confonem el bé comú, el que afecta a tota la nostra col·lectivitat i al seu pervindre, amb la nostra situació personal, segons quins siguin els compromisos concrets en la situació imperant.

Això fa que, en una determinada gradació de reivindicacions, hi hagi qui, saltant graons, prefereixi posicions ariscades, altrament dites de vanguarda, progressistes o d'oposició, que el menaran, si no al divisme o a l'heroïcitat, a l'absurd de l'aniquilament d'allò que, en principi, ell volia defensar.

Qui més qui menys ha estat o és víctima, però, del manteniment de la seva subsistència personal i del seu bon nom, el qual no vol comprometre, malgrat tot, a la bfa o a l'acusació dels qui detenen el poder en l'actualitat. I això allargassa i corrobora una situació molt més absurda que qualsevol reivindicació assenyada i efectiva del que constitueix el nostre patrimoni essencial.

Què en treurem d'aliances vagues amb interessos que pretenen fer collita en el nostre terreny ben adobat? ¿A on ens mena realment la fantasia de llargues declaracions de principis, adoptades per estricte i absoluta unanimitat, per a les quals hem hagut de prescindir de bona part d'allò que ens defineix i que, si fòssim conseqüents, hauríem de defensar?

Al sofriment de noves circumstàncies, la majoria postisses, o afegeixes a les que per força ja hem de suportar. O a l'aconsellament d'unes dèries de dubtosa consistència que fan de bon veure al costat d'aquells interessos que no sabem bandejar.

I, per si no n'hi ha prou, hom hi afegeix les represàlies dels qui, posats a tolerar, fan seva qualsevol situació propícia per a endurir el seu tracte amb aquells qui atempten contra la invicte o sagrada unitat.

Ser sofert, ja és mal dissenyi, sobretot si ens en gloriem i n'alimentem l'objecte, en perjudici d'allò que hauria de constituir la nostra única fita si volem tornar a ser algú i, com a tal, prosperar.

Oleguer CANTARELL

Paul DEVY

DOCTEUR EN PHARMACIE

32, cours Lazarre Escarguel

PERPIGNAN

T. 34.21.42

BAISSE 5 %

La solution ?

La voilà !

Nous nous étions émus des hausses abusives dans notre dernier numéro (automne 74). Le temps passe et on ne fait rien de vraiment énergique pour arrêter cette escalade des prix.

Pourtant, si on voulait bien, en haut lieu, ce ne serait pas difficile d'imposer un brutal coup d'arrêt à l'inflation actuelle. Mais il faudrait le vouloir effectivement, avec toutes les conséquences, pour tous.

D'abord, nommer, au sein du ministère des Finances, une commission permanente de révision des prix chargée de mener quelques enquêtes de base (il n'y en a que quelques-unes) : produits agricoles, produits industriels, produits manufacturés, avec leurs aboutissants commerciaux. Ensuite disposer que tout constat des délégués de cette commission relevant une augmentation abusive de prix serait punie de la façon suivante :

Principe. — Toute augmentation abusive de prix constatée (l'Etat y compris) par rapport à la précédente augmentation — compte tenu du délai écoulé entre les deux, par rapport à l'inflation effective pour égale période — sera frappée suivant un système amendes comparable à celui appliqué par les Contributions Indirectes, à l'égard des fraudeurs dans le régime des boissons alcoolisées.

Il pourrait emprunter un barème progressif dont le minimum d'augmentation abusive des prix irait en progression géométrique.

Il faudrait, en effet, que les amendes soient particulièrement sévères afin de décourager toute augmentation abusive.

Au-delà de 20 à 30 % d'augmentation abusive, les amendes devraient être assorties, en plus, de l'indignité nationale à 5, 10, 20 ans, etc.

Enfin, au-delà de 50 % d'augmentation abusive, l'amende se transformerait en saisie au profit de l'Etat avec vente aux enchères publiques des petites et moyennes entreprises et nationalisation des grandes. De plus, saisie de tous les biens des coupables et indignité nationale à vie.

Un délai d'un mois devrait être accordé avant de passer à l'action afin que chacun puisse, éventuellement, procéder à une baisse de régularisation.

Voilà la solution. Les affameurs, les destructeurs d'économies et de budgets, seraient vite hors d'état de nuire, quelques-uns, même, pour toujours ; ce qui donnerait à réfléchir aux autres.

Car il n'est plus possible de continuer de la sorte, avec des conflits sociaux, des grèves, des révisions, des augmentations continuelles ; avec les pertes énormes, astronomiques, que tout cela représente en journées de travail, en activité productrice, en temps précieux, perdu bêtement à discuter et rediscuter aujourd'hui ce qui vient, à peine, d'être discuté hier, avant-hier, pour recommencer demain, après-demain et l'autre...

Si l'on n'agit pas comme indiqué ci-dessus, nous continuerons à marcher vers l'abîme, abîme dont la crise de 1929 apparaîtra comme un feu de paille à côté de la catastrophe qu'on est en train de nous préparer...

R. BOIX.

LES EXPOSITIONS

I. TROY i ARNAU

Del 23 al 30 de novembre, Isabel Troy exposà les seves obres (pintura i dibuixos) en la Sala Aragó de la batllia de Perpinyà.

S'ageix d'una minyoneta que tot just acaba de passar la vintena i que té ja, darrera ella, una obra considerable a través de la qual transpara el geni.

Vàrem apreciar particularment el seu variat talent. En efecte, tant en el paisatge com en el retrat, natura morta, interior, etc., la jove artista acusa una « maîtrise » d'edat madura la qual deixa albirar una glòria artística extraordinària en un futur no llunyà.

Hem estat sorpresos d'admirar tant de talent en tant diferents especialitats picturals o, simplement, en dibuixos que professionals i coneixedors competents han qualificat de dibuixant « de tremp extraordinari », de « dibuixant del tipus escultor », de « dibuixant dominant volums i formes que molts pintors consagrats no han adquirit ».

Amb Isabel Troy els Paisos catalans tenen ja, avui, una digna continuadora de llur gran tradició artística en general i en pintura particularment.

LA POESIA

CANÇÓ DE LA VIDA ENLLÀ

per Esteve Alberi
Premi ciutat de Barcelona

Esteve Albert, un poeta que no se diu tal, que s'ignora quan ho és.

D'altres que no ho són ignoren que així sigui i s'enfarfeguen escrivint ço que creuen poesia tot enfartegant els que l'han de llegir, almenys professionalment : perquè els altres, ni la llegeixen ni n'adonen que tal pretensió pugui existir.

Esteve Albert no preté fer poesia ; diu que no és intel·lectual : en canvi, és l'un i fa l'altra. És l'un de qualitat, i fa l'altra, com la fan els millors : sortint tota sola, naturalment, com l'aigua brolla de la font.

Llegiu « La cançó de la vida enllà » i veureu com és bell de llegir, d'evocar, de reviuir en altres ço que hom mateix ha viscut, evocat, delectat, sense haver tingut temps — o mitjans — de fer com el poeta : escriure-ho.

Mes, per això són els poetes : per evocar-nos ço que sentim nosaltres mateixos, a través ells...

charcuterie

PIRAY

JAMBONS du PAYS

Un concurs de sardanes internacional o interestatal ?

Durant el mes de novembre darrer se va celebrar a Perpinyà el 13e dit concurs internacional de sardanes.

Fou una festa lluida i esperançadora mes ja seria hora de canviar-ne el nom. S'hauria, efectivament, de donar-li un altre nom o, almenys, canviar el mot internacional per nacional.

Oh ja sabem que els interessats en fer confondre els mots de nació i estat han conseguit crear una arrelada confusió, arreu del món, car no és solament el cas de Catalunya. Tant és així que sembla normal dir concurs internacional ja que hi participen sardanistes d'ambdues bandes del Pirineu ; sembla normal perquè els Pirineus fan frontera entre els estats frances i espanyol, mes pel que respecta als Catalans en general i als sardanistes en particular, s'ageix d'un mateix país : Catalunya.

Si hom volgués ésser perfectament correcte caldria dir concurs interestatal en lloc d'internacional, car és veritat que existeixen els estats frances i espanyol, mes no les nacions francesa i espanyola en el sentit d'abastar toia l'ària geogràfica de cadascun d'aquests estats.

La nació francesa existeix efectivament, mes si l'estat francès comença, al nord del Pirineu, la nació francesa només comença al nord de Montluçon, en el dit « massif central de l'hexagone ». Tots els territoris al sud de Montluçon formen part, evidentment, de l'estat francès, mes no de la nació francesa ; és el cas dels Nord-Catalans.

Pel que fa referència a Espanya la cosa és encara pitjor puix que si, efectivament, existeix l'estat espanyol, no existeix, no ha existit mai la nació espanyola. Existeixen la nació catalana, la nació castellana, la nació basca, etc. Totes formant part de l'estat espanyol.

Doncs dir internacional un concurs de sardanes perquè hi participen sardanistes de Catalunya-Nord i de Catalunya-Sud (que se celebri a Perpinyà o a Barcelona) és un doble contrasentit, primerament per la susdita confusió i, segonament, perquè els Catalans de Perpinyà i els de Barcelona, nacionalment parlant, formant part de la mateixa gran família ètnica, no són pas internacionals, són nacionals, pertanyen a una mateixa nació.

Jordi PUJOL.

L'amor al nostre idioma

La llengua és la característica més potencial d'un país, i per tant, mereix ésser respectada. Desprejar el propi idioma és renegar de la Pàtria i de la família ; és ofendre la dignificació del verb, part essencial de la nostra vida i clara expressió dels més íntims sentiments.

Qui menysprea el seu idioma s'oblida de la pròpia dignitat i descendeix a una categoria miserable. Negar la virtut del llenguatge és no creure en la perfecció de l'home.

Hi ha res més elevat que estimar el nostre idioma amb un amor veritable ? Envers el estem obligats a la més sagrada gratitud i al més preuat respecte.

Amb l'idioma es comprenen les gentes i es transmeten els afectes. Així l'amor va de l'un a l'altre sense cap esforç i amb la més franca generositat.

Parla la llengua dels teus pares i vendrà-la perquè la parlin els teus fills. Si complixes aquesta missió te faràs digne i respectaràs així mateix els costums del teu país. Això no vol dir que hakis de desprejar els altres idiomes, estudia i parla els que et siguin més convenient.

En les teves habituds donaràs preferència a la teva parla, això és, en la família, en els negocis, en les converses amicals. I aquesta preferència no és per desprestigi dels altres idiomes sinó que, en fer-ho així, a més de complir un deure expressaràs, amb més claredat, els pensaments i els afectes del cor.

Si despulls el llenguatge de tots aquells mots groiers i de lletra vulgaritat, seràs agradable als qui t'escoltin. La bellesa en el parlar consisteix en saber dir paraules honestes sense intercalar-hi mots denigrants. Guarda't de la blasfèmia i et posaràs en el lloc dels escoltats.

Per parlar bé no cal pas cap sacrifici ; solament la voluntat i proporcionar el goig de saber fer ús, amb noblesa d'aquest instrument que ens és dat per expressar els més íntims sentiments.

(Hemeroteca General)

Josep FORCADE.

Hotel, Pension, Restaurant

LA VIGIE

Grillades : viande et poisson

Barbecue géant

Tél. 19.34.72 25.40.30

Coléra - Costa Brava

(continuació de la pàgina 8)

Tot es dol, tot es tristesa,
Tot es plor en Perpinyà
Quan, en la llansana francesa,
Lo cap d'Oms de gran bellesa
Al castell ne penjolà.
Llàgrimes de fel derrama
Ara'l català vensut ;
Als ayres son dolor brama,
Y ne trosseja la llama
De l'espasa y de l'escut.
Les falces tant regalades
Del encantat Rosselló,
Ahr de flors matissades,
Avuy ne son endolades
Com fogejades pel tró.
Hont gronxolava l'espiga
Lo seu fruyt ros y granat,
Ara apar aspre garriga
Hont may la mià benehida
De l'home res ha sembrat.
En lo bosch l'aucell piuleja
Un cant trist com un gemech ;
Lo riu pus no mormoleja ;
La mar, sola, xiuxiueja,
Y sa veu sembla un renech.
Oh ! qui'ns dirà la recansa
Qu'En Oms dins los cors deixà !
Viu, ell era l'esperansa,
L'estrella y l'arch de bonansa
Del realm català.
D'En Bernat la sort estranya
Florcu, gent del Rosselló ;
Floureu, plana y montanya,
Vallespir, Conflent, Cerdanya ;
Piora, nevà Canigó !

(1) Seule une mauvaise foi évidente ou une méconnaissance totale des réalités politiques, sociales et économiques du Roussillon du XVe siècle, peuvent accréditer une telle argumentation.

« ...de la mort cruel perpetraren los francesos a sinch de Decembre 1474, de Bernat d'Oms, governador dels Campats de Rosselló y Cerdanya, per lo Rey de Aragó quel prengueren en Elna, y portaren lligat al castell de Perpinyà, ahont lo Rey de França manà l'avar lo cap junt al fasso y après feu posar a la punta de una llansa... »

Andreu BOSCH.
(Títols de honor de Rosselló y Cerdanya, lib. 1.)

« Au ! fadrins catalans, cordeuvs
l'esperdanya ;
« Tà, segador, deixa ton blat.
« Del cim de Madaloch un foch roig
nos ensenya
« Que lo Francés, à nit, darrera una
alta penyà
« Lo traydor ! s'es ell amatat.

« — Guerra ó esclavitud ! — nos diu
[elxa nissaga,
« Minyons, anem ! lo ferro 'l puny.
« Que cada cop per ells sia una
[mortel plaça ;
« Que caygue l'enemich com cau sota
[la daga
« L'espiga en los primers de juny !

« Y que fem de sembrar la terra
[abundadosa,
« Si l'estranger al cap d'un poch
« Repinya 'ls nostres fruyts ab sa mà
[temerosa ?
« Primer que 'ls camps daurats ell
[trepitjar ne gosa
« Llamp de llamp ! hi calarem
[foch.

« Del cruel esparver en les ungles
[furpida,
« La ciutat d'Elna es dins l'esglay.
« Homes valents, ohu la patria que
[vos crida,
« La patria que badalla y que 's veu
[escarnida ?
« Elna morir !... n'ho serà may !
« Quants son ? y que us fá ? Prou,
[després la batalla,
« L'escorbàs y los llops cervès
« Ja sabrán los comptar ! Apa ! gafeu
[la dalla :
« Estessem y matem, ardis, en la
[baralla,
« Y si sem poch, ja serem més ! »

En Oms aixis digné. — Lo corn
[y la campana
Toquen a somament ;
Renillen los caballs en la polsosa
[plana
Y volen com lo vent.

Ressóna la rumor de les
[blanques espases
Com un llastimós toch ;
Ràuch lo ferro rebot, ja més
[roig que les brases
Que relisquen pel foch.

Y al tall de la llansa antiga y
[rovellada
La carn bada y s'obreix ;
La sanch borbolejant, a regueres
[vessada,
Lo Reart enrojeix.

De morts y de nafrats jau una
[immensa estesa
Sobre 'l sorral del mar ;
Llúyten los catalans ab febrosa
[ardalesa
Sens d'un pam recular.

Mes ay ! ara torduna en lo camp tot
[se calla ;
Pus clams y pus brugit.
O Verge dels Dolors, del seu caball
[devala
En Bernat boy ferit !

Lo sol que, ansiós, del Canigó mirava
L'eixida del combat,
Bròmos, trist, pensatiu, abaix de la
[mar blava
Arreu s'es enfonsat.

LA COMMEMORATION EFFECTIVE

Des membres de groupements de catalanistes ont rendu hommage à la mémoire de Bernat d'Oms, décapité au Castellet de Perpinyà le 13 décembre 1474.

Les participants se réunirent devant le Palais des Rois de Majorque où une gerbe fut déposée.

Des allocutions furent ensuite prononcées par MM. Mayol, Grau et De loncle.

Parmi l'assistance, se trouvait Mme Camps, descendante de Bernat d'Oms.

A cette occasion, la motion suivante a été rédigée :

« Nous autres Nord-Catalans,

« Réunis au Palais des Rois de Majorque à Perpignan le 15 décembre 1974 à l'occasion du cinquantième centenaire de l'assassinat de Bernat d'Oms par la tyrannie française.

« Considérant la politique séculaire de répression culturelle de l'Etat français qui a comme finalité la destruction de notre personnalité collective ;

« Considérant la politique économique de l'Etat français qui a comme conséquence l'exil de notre jeunesse, le chômage permanent volontairement maintenu qui permet de faire de notre terre une réserve de main-d'œuvre et d'agents d'exécution de l'Etat ;

(suite de la page 8)

Ces princes qui nous gouvernent

Pour en revenir au « lac », lors du retrait des 9/10e des eaux, en été, les berges, en pente douce, servant de digue naturelle, seront remises à nu. On peut réaliser, sans effort d'imagination, le séduisant spectacle que présenteront, sur plusieurs kilomètres, ces berges dénudées enserrant, dans la gangue de leur vase, les objets les plus hétéroclites qui s'y seront accumulés pendant l'hiver. Faisons grâce à nos lecteurs de l'odeur pestilentielle qui se dégagera de ce marécage.

Car, pour le plaisir des yeux et pour l'odorat, ce sera bien un marécage que le Conseil général veut offrir aux habitants de Villeneuve ainsi qu'aux touristes pendant la saison d'été.

M. Tourné cherchera, mais en vain, le terme marécage dans le rapport qui lui a été soumis. En effet, il n'y est fait mention, lors du retrait des eaux, que du « caractère attractif » de ce site à vocation touristique...

On croit rêver... Site attractif... oui... pour les corbeaux.

M. Tourné, vous n'êtes pas encore au terme de vos étonnements. Savez-vous qu'une vingtaine de familles ouvrières de Villeneuve-de-la-Baho vont être déposées de leurs jardins que la commune leur cédait pour un loyer minime ? Ces terrains, propriété communale, sont situés en bordure de l'étang et seront les premiers à disparaître sous les eaux.

Monsieur le Député, vous connaissez, mieux que quiconque, la situation des ouvriers agricoles, vous connaissez la modicité de leurs salaires ; voulez-vous, par la création de cette retenue d'eau qui doit devenir un « site attractif », priver d'honoraires familles d'ouvriers de « complément alimentaire, fruit de leur travail personnel, qui contribuait à l'amélioration de leur condition ?

Monsieur le Député, la pollution de la Méditerranée, de La Nouvelle au cap Béar, nous intéresse tous ; la pollution, engendrée par la réalisation du barrage de Villeneuve, concerne les seuls habitants de la commune, l'éviction des travailleurs, sous couvert d'UTILITE PUBLIQUE, des terrains réservés à leurs familles, déborde le cadre local de Villeneuve-de-la-Baho pour être dénoncé publiquement comme le résultat de l'oppression permanente des humbles et des pauvres par ces... princes qui nous gouvernent.

Joan BLANC.

BUTLETI D'ABONAMENT A "TERRES CATALANES"

(a retallar o a recopiar)

PROTEGIU, LLEGIU, FEU LLEGIR

Aboneu-vos a Terres Catalanes

Nom

Cognom

Adreça

subscriu un abonament ordinari, protector (barreu el mot inutil) Inclos xec (postal-bancari), timbres espècies.

« Considérant la politique de soldisant « aménagement du territoire » de l'Etat français qui livre notre pays au pillage, à la spéculation touristique-immobilière et qui favorise l'implantation de centrales nucléaires sur notre littoral ;

« Considérant la trahison des caciques qu'ils soient de droite ou qu'ils se prétendent de gauche qui sont les cautions et les agents d'exécution de cette politique.

« Exigeons :

« 1e La reconnaissance de nos droits nationaux par l'Etat français au moyen d'un statut d'autonomie interne pour la Catalogne Nord.

« 2e Des droits égaux pour notre langue et culture à ceux dont bénéficie la langue et culture françaises à l'école, dans les moyens d'information de masse.

« 3e Le droit de vivre de notre travail dans notre pays avec la possibilité pour les exilés de revenir. »

Pour votre retraite en Pays Catalan

Visitez nos réalisations

ifac

3, avenue Général de Gaulle

66200 ELNE Tél. 37.23.10

12, rue Pache

75011 PARIS XIe

Documentation sur demande

Toute la Literie

J. COLOMER

ARTISAN TAPISSIER
SPECIALISTE DU MATELAS

14, Avenue Victor-Dalbiez
PERPIGNAN Tél. 34.28.28

DALI, dali !

Dali, l'excellentsim autopublicista, continua inventant bajonades per actualitzar l'altre Dali, el que és una mica de tot : grot sic, ridicol, ingrat i, també, pintor de talent.

A Barcelona ha fet, darrerament (novembre 74) una nova demostració d'excentrisme, tan imbècil com les que té costum de fer de tant en tant un xic pertot i, en particular a Perpinyà on ha exaltat la nostra estació de ferrocarril : estació cèlebre per ell, trista pels Nord-Catalans, puix que gaudixen d'una xarxa ferroviària vella i envellida, amb una ària d'expansió que té 40 kilòmetres per una banda i 60 per l'altra. En efecte, direcció sud, a Cervera-Port Bou s'acaba la llibertat ferroviària ; direcció nord, a Narbona, comença la xarxa francesa digna de tal.

Retornarem, emperò, al nou estrambotisme d'en Dali per manifestar dues sorpreses :

— La primera és la de negar-li l'honor que ell, Dali, pugui honorar un pintor com Goya. Si Goya, l'immortal, el progressista, el Digne, visqués, probablement que li escopirà a la cara pel despreci que li inspirarien els repugnants serpentejos dalinians. No és, doncs, un honor sinó un deshonor que una tela de Goya figurí en el museu Dali.

— La segona sorpresa és la que tenim cada vegada que hi ha una « manifestació » daliniana. Si, ens sorprenen que hi pugui haver encara periodistes i fotògrafs que hi puguin acudir. Es que no se donen compte que el ridicol de tals manifestacions ridiculitza també els que se'n fan informadors ?

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC L.R.

Pour un CADEAU

une MONTRE

un BIJOU

DU COMMUN

gilde des orfèvres

23, Rue Louis Blanc

Tél. 34.35.61

66 PERPIGNAN

FETS (vells i nous)

QUE FAN REFLEXIONAR

PAU CASALS TINDRA
EL SEU MONUMENT A PERPINYA

El Consell municipal de Perpinyà ha decidit d'erigir un monument a la memòria de Pau Casals car, segons el Dr. Roquère, autor del projecte: « La importància de la vida d'un home, tant com a músic que com artista, fortament vinculat a la llibertat humana, mereix que la ciutat de Perpinyà li dediqui un monument imperible per retre-li homenatge ».

DIADA UNIVERSAL
DE LA SARDANA 1975

Amb motiu de la diada universal de la sardana 1975, els següents premis seran atribuïts: Premi Josep Coll. — Dotat amb 10.000 pessetes, a la millor composició simfònica per cobla. Premi Igualada ciutat pubilla de la sardana 1974. — Dotat amb 5.000 pessetes a la més acusada característica popular.

Premi « Obra del ballet popular ». — Dotat amb 5.000 a la que posseeix una major tècnica formal.

Al disc de música per cobla. — Hi concorren tots els discs pareguts en 1974.

A la fotografia sardanística. — Tots temes sardanístics. Al guio radiofònic. — El premi serà atorgat, doblement, a l'emissora i a l'autor (personal o col·lectiu).

Tots els treballs han d'ésser adreçats a l'obra del ballet popular - Carrer Montcada, 20 - Barcelona - 3 abans del 28 de febrer del 1975.

NOVENA FESTA LITERÀRIA
CASSANENCA

Premis que s'atorgaran el 26 d'abril 1975:

IX Premi « La Colla ». — Dotat de 15.000 pessetes, al millor treball de narració o conjunt de narracions de tema lliure.

IV Premi « Família Pasqual », dotat amb 40.000 pessetes. — Al millor treball d'investigació o assaig sobre temes històrics, literaris, geogràfics, polítics, sociològics, lingüístics, etc., relacionats amb les comarques catalanes.

Els treballs han d'ésser inèdits i escrits en català.

Per més informació adreçar-se a « Colla excursionista cassanenca » - Cassà de la Selva.

« TERRES CATALANES » EXPOSAT
A BARCELONA I A MATARÓ

La nostra publicació fou exposada del 8 al 22 de novembre a Barcelona i del 18 de novembre al 8 de desembre a Mataró.

El motiu d'aquelles exposicions era de figurar, junt amb d'altres publicacions, en el context d'actes commemoratius del 5^è centenari de la impressió del primer llibre en català.

A CUIXA, EN OCTOBRE...

Notre numéro d'automne était sous presse lorsqu'eurent lieu les Journées de la Jeunesse, dans le cadre merveilleux de l'abbaye de Saint-Michel.

Ce sont les jeunes Catalans du Nord qui reçurent leurs compatriotes du Sud, dans le cadre de la commémoration de la « Trêve de Dieu ».

Faisons un retour en arrière sur nos leçons d'histoire pour nous souvenir de cette tradition du Moyen Âge qui permettait d'améliorer les conditions de vie et de sécurité des humbles.

Le but de la rencontre de Cuiça était de rechercher les possibilités d'actualiser cette tradition au bénéfice des populations les moins favorisées de nos sociétés actuelles.

La longue tradition d'accueil, de liberté de pensée et d'expression de la vieille abbaye cadrait bien pour recevoir quelque 350 personnes venues de tous les pays catalans.

Un bilan très positif fut constaté, lors de l'assemblée générale finale, chacun ayant pu, librement, exposer et défendre son point de vue sur des sujets d'une brûlante actualité, souvent épineux, parfois tabous.

MENGEU TORRONS DAUNER,
SON ELS MILLORS!

La maison perpignanaise Dauner, fabricant de tourrons et autres spécialités catalanes, nous est très sympathique.

Aussi nous voudrions lui dire qu'elle nous ferait plaisir si elle consentait à changer, pour tout autre, son emblème commercial figurant une Andalouse.

Sachant que le tourron est une spécialité originaire des pays de langue catalane (plus particulièrement le pays valencien) nous pensons qu'une allégorie personnifiant l'un de ces pays, serait plus conforme à la spécialité en question.

Donc, n'importe qu'elle allégorie catalane ferait bien mieux l'affaire que l'andalouse. Mais, une composition représentant quelque chose de valencien serait encore mieux. Bref, un dessin assimilable à celui de l'Andalouse actuelle, mais représentant une jeune Valencienne, serait tout à fait parfait.

Mais, on ne trouvera pas chez les Valenciens des poses par trop stylisées; on n'y trouvera que de la beauté féminine pure, comme chez les Grecques.

ESCOLA POPULAR CATALANA

Cada dimecres, carrer de Sant Mateu, 2 - Perpinyà, hi ha un curs per a infants i debutants (14 h 30); un curs mitjà a les quatre i cada dos dimecres, un curs superior a (16 h 30).

Cada dos dimecres quan no hi ha el curs superior, a les cinc, curs de sardanes. Les persones interessades per aquest curs de sardanes haurien d'inscriure's.

Biblioteca Catalana Carrer Franklin 2° - 3^a cada divendres a les 21 h curs de català. Un curs ha estat demanat el divendres a les deu.

La biblioteca es oberta els dissabtes a la tarda.

Curs per correspondència amb possibilitat per a les persones que venen a Perpinyà, d'assistir, quan vulguin, als cursos de l'Escola o de la Biblioteca.

Entre germans... entre amics

IDENTIFICACIO TOTAL

« Un compatriota m'ha deixat llegir « Terres Catalanes ». Aquesta publicació m'ha semblat molt conforme a ço que jo pensí sus les nacions i els estats.

Voldria, tanmateix, abans de vos jutjar, tenir més informació. Desitjaria, doncs, rebre tots los números pareguts per millor veure lo vostre objectiu. Si s'acorda amb el meu, seré vostre. Vull dir que no hem de voler ésser Francescos, ni tampoc Espanyols. O, millor dit, no podem ésser ni Francescos ni Espanyols per la senzilla raó que ja som Catalans i, com dieu molt bé, de pàtria, com de mare, només se'n pot tenir una. (Seria més correcte dir màtria que pàtria).

Som Catalans de França o Catalans d'Espanya (mes no Catalans francescos ni, tampoc, Catalans espanyols; « nuance » capital). Emperò hem d'aspirar a ésser, solament Catalans dins de l'Europa de les ètnies, de les veritables nacions, no la dels Estats dits, falsament, nacions que hom malda de fer actualment.

No som enemics de ningú ni volem combatre ningú per la violència. Si arribem a unanimitat el nostre poble, amb l'ensenyament que pot fer « Terres Catalanes », podrem arribar al nostre objectiu sense necessitat de violència car, si un Estat pot perseguir i empresonar uns quants ciutadans, uns milers de ciutadans, no pot pas perseguir i empresonar tot un poble unànim.

Hem de voler, senzillament, ésser amos de la casa nostra: que se'ns deixi ésser tal com som (així hem nascut: no ho hem pas fet exprès) i que cada poble, cada ètnia, doncs, cada veritable nació, pugui fer igual per obtenir, així, LA UNITAT DE LA VARIETAT.

Cal que sigui així i així serà a la llarga. En aquest camí han, ja, desaparegut els imperialismes conqueridors i els imperialismes militars; cal que desapareguin els imperialismes polítics que encara subsisteixen i tots els imperialismes econòmics i lingüístics.

Cap de les societats del passat ha subsistit quan totes volien ésser, més o menys, eternes (la de l'hiliterisme volia durar mil anys!) Per què la nostra, fruit de l'Edat de rampinya — com deia Einstein — s'hauria d'eternitzar? D'aquesta tampoc en restarà res perquè, tenint en compte lo grau de civilització obtingut i, lo que és més greu — lo que s'hauria pogut obtenir — la nostra societat és la més injusta, la més inhumana, la més vergonyosa de totes les que han imperat.

Doncs, el nostre combat no és, no ha d'ésser egoísticament català. Hem de voler que totes les ètnies sotmeses puguin renàixer: en Europa n'hi ha més de 80 de sotmeses! Quantes i quantes no n'hi ha arreu del món?

Ben vostre — J.P. ».

VIVE L'AMITIE
CATALANO-OCITANE!

Jean Cros - Mazamet. — « C'est, de passage à Perpignan, durant mes vacances que, entrant dans une librairie, pour y acheter un livre d'histoire des Pays catalans, j'ai découvert votre journal « Terres Catalanes » qui m'a si intensément passionné.

J'ai découvert dans « Terres Catalanes » tout ce dont je recherche depuis si longtemps: l'attachement à notre vieux terroir.

Ah! quel plaisir de lire les lignes écrites avec tant d'ardeur et de foi! De ce pays catalan que nous aimons tant. En effet, étant Carcassonnais d'origine, et résidant actuellement à Mazamet, mes ancêtres, comme mon nom l'indique (Cros) sont d'origine catalane.

Soyez persuadés que je partage, entièrement, vos idées et vos opinions. Il faut essayer de sauvegarder, à tout prix, nos vieilles langues catalane et occitane ».

MENYS ARTICLES EN FRANCES
I TRIBUNA POLITICA

FREDERIC TRIAS - Perpinyà. — « Ara deu fer un any (llettra datada del 2.10.73) que estic abonant a « Terres Catalanes » i com que m'agrada molt pòquer llegir aqueixa revista, vos envio un xec de deu francs que correspond a un abonament d'un any.

En permetre de fos dos suggeriments: primer me plauria llegir una mica menys d'articles en francès; m'agradaria també llegir, dins de cada número de la vostra revista, articles dels partits polítics catalans, de dreta o d'esquerra, de manera que « T.C. » sigui encara més « el periòdic de tots els Catalans ».

Desitjo que aviat el vostre periòdic pugui ésser mensual.

Pel que fa referència a l'augmentació dels articles escrits en català, el Sr. Trias haurà ja pogut observar un millorament sensible.

En quant a la mena de tribuna lliure política que suggereix l'acceptem de bon grat i podríem, des d'ara, dir com a l'O.R.T.F.: « Els partits polítics tenen la paraula »; amb la diferència que a l'O.R.T.F. només admeten els « grans », impedit així el desenvolupament dels nous corrents que aporten solucions que no vindran mai dels partits dits « grans ».

SI L'ESTAT ESPANYOL VOLGUES?...

Yves Gras - Paris. — « Abonat a la vostra revista dempeñi lo primer número, vèni vos bodar una question: »

Pensatz pas que seria una bona causa que « Terres Catalanes » s'agués pagat escrit solament en català e en francès mas, també, en castilhan?

Pensí que las razones que vos fan escriure dins las duas lengas (francés e catalán) son también de bonas razones per ó far en castilhan a fin de facilitar la difusion de « Terres Catalanes » dins l'Estat espanyol.

Se pòd que, ja, l'aguesset pensat e que, materialment s'agués impossible mas, feu pensí que seria un blàs d'espondre la lectura del vostre jornal.

Vos merceiant un còp mai pel vostre trabalh. Sempre coralament vostre ».

B. Gaillarde - Villeurbanne. — « Me voldria abonar a « Terres Catalanes ». Vos envié un xec de 20 F. Si no és prou vos pregui que m'ho diguén. Si és massa (qui sap) vos prec de guardar el canvi.

Per molts anys! »

A. Pagès - Asnières. — « Aquí vos envio vint frs. per què poguén continuar vostra tasca, tan necessària pel país.

Com que no tenim C.C.P., vos l'enviè per lletra i, al mateix temps, us poso una segella que sempre faràn servei. Per estar més segur que la lletra ha arribat, me torneu la plica segellada inclosa.

Coratge i felicitacions pel treball que feu que, n'estic segur, deu tenir les seves dificultats i que sense un amor profund a Catalunya tot enter no se podria realitzar ».

R. Callis-Palavas. - « Terres Catalanes » no és solament un periòdic de formació sinó d'unificació i encoratjament per tots nosaltres, perquè al llegir-lo, se nota que la nostra germanor és encara una cosa molt actual.

Jo també desitjaria qu'aquest periòdic sortís més sovint, mes no dic res perquè sé les dificultats que trobeu i, de fet, no hi participo gens. »

M. S. i C. - Barcelona. — « Em plau enviar-vos 100 pessetes per l'abonament a « Terres Catalanes ». Les altres 100 pessetes són per una nova subscritpura a la que us prego envieu la publicació.

Endavant amics! Ho feu molt bé i us estimo molt per intentar el ressorgiment de la nostra cultura, tan malparada entre « uns » i « altres ».

Terres Catalanes

Le journal de TOUS les Catalans

TRIMESTRIEL

AN IV N° 16
HIVER 1974
PRIX : 2 F
En Espagne : 30 ptas.

ABONNEMENT ORDINAIRE : 1 AN
Etat français - Etat espagnol - Autres Etats
et Andorre 7 F 100 ptas 10 F
Abonnement de soutien : LA VOLONTE
Changement d'adresse : 2 francs

Rédaction - Administration :
2, rue Saint-Mathieu - 66000 PERPIGNAN
Tél : 34-80-40
C.C.P. 1-180-43 MONTPELLIER

Publicité :
Agence Havas
66000 PERPIGNAN
Téléphone : 34-84-61

Ces "Princes" qui nous gouvernent...

Chaque année, en cette même période, il est coutume de présenter ses vœux à tous ceux que l'on estime.

Modeste chroniqueur, tout en joignant mes souhaits à ceux formés par notre Journal, me permettrai-je, en outre, de formuler un désir : Puissent tous les Catalans prendre conscience de tous les dangers qui menacent notre terre natale.

Au rythme actuel, méthodiquement progressif, des empiétements successifs, soit du Pouvoir, soit du fait de l'insatiable avidité des promoteurs, que restera-t-il, d'ici 10 ans de la terre de nos aïeux ?

Dans l'année qui vient de s'écouler — et pour le seul passage de l'autoroute — un millier d'hectares (vignes, vergers, jardins) ont été expropriés.

Un millier d'hectares, cela représente une centaine de familles d'agriculteurs déposés — au nom de l'utilité publique — de leur « instrument de travail ».

Un millier d'hectares, cela représente — pour la seule production vinicole — la fermeture d'une coopérative qui élaborait, pour le moins, 35.000 hectolitres de vin, et la mise en chômage de tout le personnel.

Un millier d'hectares, combien cela représente-t-il — pour les productions maraîchères et fruitières — de tonnes, irrémédiablement perdues pour la consommation ?

Il est bon de se pencher sur les événements de l'année écoulée et de connaître les réactions de nos représentants élus, pour qui rien de ce qui se passe dans notre département est étranger.

Notre confrère quotidien « L'Indépendant » publie, dans son numéro du 1er janvier, les vœux, à leurs électeurs, de nos deux députés et de nos deux sénateurs. Pas un mot ni la moindre allusion au millier d'hectares de terres fertiles expropriées pour le passage de l'autoroute.

C'est là le « fait des Princes » qui nous gouvernent.

Les « lettres de cachet » à l'encontre des opposants existaient-elles encore ?

Pourtant, nos conseillers généraux ont obtenu — par leur protestation véhémente et unanime — la modification du tracé de l'autoroute et la protection du site du château de Salses, et il nous est agréable de leur rendre hommage, une fois n'est pas coutume, de leur saine réaction.

Mais... « pendant que l'on réclamait la protection du château de Salses, c'est tout le paysage de la plaine du Roussillon qui a été sacrifié ».

« Si l'on s'était préoccupé des intérêts locaux de la protection d'un paysage et des meilleurs terroirs, ce n'est pas le château de Salses, seul, que l'on aurait préservé, c'est l'ensemble de la plaine ; et, en bonne logique, la route aurait été, alors, implantée sur les premiers contre-forts rocheux qui la dominent... »

« La population étant trop soumise à l'idée, qu'en telle matière la DECISION DES TECHNIQUES EST SANS APPEL et que les intérêts locaux ne peuvent qu'être subordonnés aux intérêts généraux... »

raux, n'a pas imaginé que d'autres solutions puissent être recherchées ».

A ce remarquable article du « Comité départemental de liaison pour l'environnement » (« L'Indépendant » du 1er janvier 1975) qu'ajouter ? sinon la constatation de la défection totale de nos « représentants élus » pour la défense de la terre des ancêtres. Pour eux, seul le « changement » compte.

C'est ainsi que M. L.-J. Grégory écrit dans ses vœux de Nouvel An : « ...Il est réconfortant de constater que notre département a amorcé sa mutation ». Et d'énumérer les grands travaux « modifiant sensiblement le visage et la géographie de notre terre catalane ». A savoir : l'autoroute, le barrage de Vinça, le barrage de Villeneuve-de-la-Raho, etc.

Dans les colonnes de ce journal — avec certaines réserves quant à la qualité de l'eau stockée dans le réservoir de Vinça — nous avons reconnu l'utilité publique de cette construction surtout comme écouloir de crues, mais nous n'avons cessé de dénoncer la nocivité au plan environnemental comme au plan santé publique de la prochaine réalisation du « lac » de Villeneuve-de-la-Raho.

M. André Tourné, chargé par le Parlement de rédiger un rapport sur la pollution en Méditerranée, pourrait, en post-scriptum, adjoindre un mémoire sur la pollution engendrée par la création de la retenue de Villeneuve-de-la-Raho à 9 km du littoral.

M. Tourné pourra alors parler en connaissance de cause puisque, conseiller général, il a voté ce projet après l'avoir étudié.

Il est également bon de préciser que cette réalisation n'a nullement été imposée au département par les techniciens du Pouvoir, mais a, bel et bien, été décidée par nos conseillers généraux qui, tous, A L'UNANIMITE, ont décidé de sa réalisation.

Ce barrage, rappelons-le, doit approvisionner en eau, pendant l'été, toute la basse plaine du Roussillon. La capacité maximale de la retenue étant de 15 millions de mètres cubes, les 9/10e, soit 16 millions de mètres cubes, seront vendus aux « utilisateurs », car il est important que la S.E.M.E.R. (société d'exploitation) réalise des bénéfices. « Que nous sachiez, à ce jour, nulle commune, nul agriculteur, nulle collectivité n'a fait des propositions d'achat de l'eau de cette retenue, car, sans être biologiste, tous les riverains sauront, parfaitement, quelle en sera la qualité. »

(suite page 6)

"UN FULL DE LA NOSTRA HISTORIA, FULL DE LLAGRIMES REGAT"

COMMEMORACIO del 5e CENTENARI de la MORT de BERNAT D'OMS

per Gilbert GRAU

Rarement, degut a la seva llarga periodicitat, « Terres Catalanes » pot commemorar, oportunament, un esdeveniment històric. El del 500e aniversari de la decapitació de Bernat d'Oms és, tanmateix, prou recent (13 de desembre) per tal de que, en aquest número de « Terres Catalanes », poguem retre l'homenatge que mereix al que fou gran patriota català, Bernat d'Oms.

No som, emperò, els únics que hem pensat a homenajar la noble figura de Bernat d'Oms.

Continuem en francès per tal de que, els Nord-Catalans no familiaritzats en llur llengua natural escrita, puguin millor comprendre la importància d'aquest fet de la nostra veritable història.

Le 13 décembre 1474 mourait décapité au castell de Perpinya, Bernat d'Oms. Après avoir soutenu à Elne pendant 5 mois et demi, un siège contre les armées de Louis XI, la place avait été livrée par les mercenaires italiens :

« ... de la mort perpétrèrent les franciscains... de Bernat d'Oms, governador dels Comptats de Rosselló y Cerdanya per lo Rey de Arago quel prengueren en Elne, y portaren lligat al castell de Perpinya, abont lo Rey de França manà lleuar lo cap junt al fossó y apres feu posar a la punta de una llansa... » (Andreu Bosch 1648).

L'histoire étant le privilège des vainqueurs, Bernat d'Oms fut considéré comme « un traître à la France ». Aussi, aucun monument ne célèbre-t-il sa mémoire, ni aucun manuel scolaire n'en fait-il mention !

Cette thèse fut, bien sûr, soutenue par les défenseurs de la politique de Louis XI (même jusqu'en 1837) voir « Le Publiqueur des P.-O. » usant de l'argument selon lequel Bernat d'Oms avait été nommé par Louis XI en 1463, puis à nouveau en 1467, gouverneur et capitaine général de la ville et des deux comtés (1).

Bernat d'Oms appartenait à une des plus illustres familles catalanes, dévoué depuis des générations à la dynastie catalano-aragonaise. De surcroît, il s'allia à une famille catalane et tout aussi dévouée, en épousant Elisabeth de Requesens.

Il partageait donc, la « haine des Roussillonnais pour la France » (J. Calmette), haine que purent constater et en donner mention écrite, deux Français tels que Thomas Basin et l'historiographe attitré de Louis XI, Philippe de Commines.

Bernat d'Oms ne pouvait être « un traître à la France » puisqu'il n'était pas français, mais catalan et très conscient de l'être.

Cette haine était motivée par « l'existence et le sentiment d'une nationalité catalane » (P. Vidal - Bibliothèque de Perpignan) et accrue par l'intolérance de Louis XI, par son mépris absolutiste et féodal des structures très autonomes des comtés catalanes.

Les Français étaient non seulement « gens stransys » et aussi « nimichs », mais encore des gens aux mœurs barbares, selon Antoine Pastor, chroniqueur de l'époque dont le « Libellus » ne semble pas avoir été encore traduit du latin.

Ils étaient également « des parjures » aux yeux d'une population catalane très attachée à Joan II d'Arago.

En effet, par deux fois, au mépris des termes de ses traités avec Joan II (1463 traité de Bayonne - 1473 traité de Perpignan) Louis XI envoyait ses troupes pour conquérir le Roussillon.

Une idée fixe inspirait sa politique : la conquête et la domination de « La Catalogne cispyrénéenne ». Mais les moyens qu'il emploie firent de Joan II, l'idole des Catalans et desservirent absolument ses visées et sa politique impérialiste : « que jamais pus Catalunya no fias, ab pacie ni sens pacte de sagurança de França ni de Gascunya, car mes valdria mori la Catalunya que no star sotmesa a França ni Gascunya » dit un contemporain.

La population perpignanaise en particulier eut à souffrir deux sièges, celui de 1463 et celui de 1474, dont-elle garda un amer souvenir. La famine y fut si grande qu'après avoir mangé les chiens, les chats et les rats de la cité, on mangea les cadavres des Français, puis des Catalans tués au combat. Une femme ayant mangé le cadavre de son enfant, ce sacrifice fut symbolisé par deux statues érigées sur le parvis de l'Eglise St-Jean. Ces deux statues furent enlevées au siècle dernier : un peuple sans monument est un peuple sans histoire, n'est-ce pas le but recherché ?...

Bernat d'Oms, ainsi que la plupart des membres de la noblesse roussillonnaise, se révolta contre l'occupant français et ce, en faveur du roi de Catalogne-Aragon. Pouvait-il en être autrement ? Le pays, livré à la soldates, que lui le saccageait, soumis à des loix étrangères, traîtreusement assiéé, agressé, se mit en état de légitime défense.

Le 18 juin 1474, les troupes de Louis XI se dirigèrent vers Elne « ville à la légendaire résistance aux Français ». Les consuls de la ville de Perpinya firent appel au Consell de Barcelona « totes aquestes noves, pregant-vos, tant afectadament com podem, e benefici nostre e des vosaltres i del restant del Principat, vullam fer més de poder per trametrens gens de peu e de cavall per treurens aquests inimichs ».

Par son courage, sa résistance farouche, Perpignan reçut de Joan II le titre de « fidelissima » : « que la vila sia intitulada perpetuament fidelissima i lo poble fidelissim, en memoria eternal de la gran fé i constancia vostra » (1475).

Son fils, Ferdinand le Catholique confia à Louis d'Oms - fils de Bernat - le gouvernement général des comtés, rendant ainsi hommage à la famille d'Oms.

En 1648, un franciscain perpignanaise, Andreu Bosch conte la gloire de Bernat d'Oms dans son « Index dels Admistrables y Noblissims titols de honor de Catalunya - Rosselló y Cerdanya ».

Mossen Bonafont, doyen d'Elle sur Tet, s'en inspira (1914) pour écrire la poésie suivante que tout Catalan devrait connaître : Comunicació

(Homereoteca Genes) (suite page 6)

charcuterie de Cerdagne

12 bis, rue Pierre LeFranc PERPIGNAN T. 34.56.37

Maison J. PALAU

Aux fins gourmets, la Charcuterie de Cerdagne offre : JAMBONS, SAUCISSONS & PATÉS

Spécialité de jambons & saucissons pur porc du pays